

به گیتی کسی او را خریدار نیست
فردوسی

تنومند را گر خرد یار نیست

اخلاق در ورزش

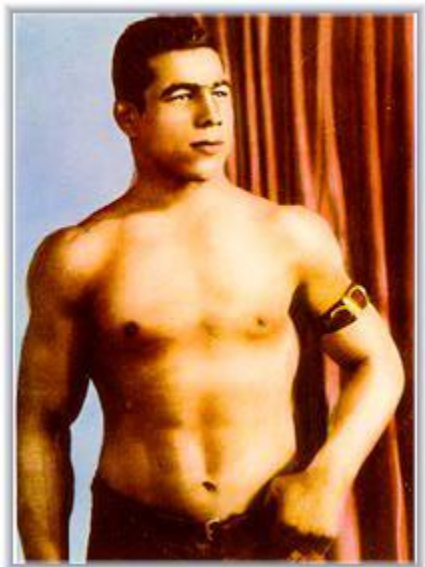
تدوین : غلامحسین رحمان نیا

مقدمه

- معلمان ، مربیان ، مدیران و ورزشکاران همواره با مسائل اخلاقی مواجه اند .
- مسائل اخلاقی در ورزش صرفاً به فرایندهای آموزشی و اجرایی مربوط نمی شود بلکه به عوامل مختلف اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی نیز بستگی دارد .
- هر چند هیاهوی اخلاق و ورزش وجود دارد اما در دنیای کنونی مفاهیم اخلاق ، تربیت ، مسئولیت و ... به دلیل ورزش تجاری از نقش کمتری برخوردار است .
- با وجود یک مبنای نظری و فلسفی درست (جهان بینی) ، شاید بتوان در دنیای کنونی سالم ، پهلوان و ورزشکار بود .
- هر موجودی صورتی دارد ، صورت شخصیت ما اخلاق است .

ورزش باید رابطه تنگاتنگی با اخلاق داشته باشد . در واقع همه رفتارهای فردی و اجتماعی در محیط های ورزشی و همه محیط های اجتماعی افراد متناسب به ورزش ، باید مبتنی بر فضیلت اخلاقی باشد .

تعریف اخلاق

➤ رفتار اخلاقی را مجموعه نیات و اعمالی گویند که نسبت به یک مبدأ / هنجارها / معیار (خدا ، عُرف ، سرمایه/سود ، علم) دارای ارزش باشد .

➤ به تمام صفات نفسانی که منشاء کارهای مطلوب/ناپسند است ، اخلاق گویند .

➤ به نظر سقراط اخلاق به دو اصل قوانین مکتوب (دولت ها) و غیر مکتوب (قوانین الهی) متکی است .

ارکان عمل اخلاقی چیست ؟

- مبدأ : از طرف مبدأ عملی پسندیده معرفی شده باشد .
- اختیار : عمل اخلاقی باید اختیاری باشد . (عدم اکراه : اجبار)
- نیت / قصد : انگیزه پاک / خالص وجود داشته باشد .
- بلوغ : افراد غیر بالغ و غیر عاقل مسئولیت اخلاقی ندارند .
- علم : نسبت به باید و نباید اخلاقی آگاهی داشته باشد .
- قدرت : تکلیف اخلاقی به اندازه توانایی است .
- عدم اضطرار : افراد در حال اضطرار مسئولیت اخلاقی ندارند .
- هدف : کمال و سعادت فرد و جامعه

رفتارهای انسانی

رفتارها و نیازها (فردی - اجتماعی) :

- رفتارهای اولیه : زیستی - حیاتی - حرکتی
- رفتارهای ثانویه : ارتباطی - کنترلی - اجتماعی
- رفتارهای ثالث : عالی - نمادین - اخلاقی و فرهنگی

نظریه هنجارهای اخلاقی دکتر آقاپور مدل های تحلیل

واحد تحلیل	هدف تحلیل	رویکرد تحلیل	مدل تحلیل
انگیزه ها	اقشار ورزشی	روانشناختی	رفتاری
برنامه ها و مسابقات	سازمان ها و رسانه ها	جامعه شناختی	ساختاری
جامعه ورزش	هویت و روح ورزشی	فرهنگ شناختی	معیاری

نظریه رفتارهای اخلاقی دکتر خیری

نوع رفتار	معادل	اثباتی	نفی ای
بازی منصفانه	Sports Man ship	رعایت مقررات	قانون شکنی
بازی جوانمردانه	Fair Play	امتیاز دادن	ناجوانمردی
رفتار پهلوانانه	Pahlevanane Play	واگذار کردن	خودخواهی

تعریف بازی منصفانه

بازی منصفانه فراتر از رعایت قوانین مدون و مکتوب ورزشی است . آن احترام به حریف و خود است زیرا بدون حریف خوب ، بازی خوب به وجود نمی آید . بازی منصفانه یعنی بازی در شرایط برابر ؛ به دور از استفاده از کسب امتیاز غیر منصفانه و به دور از حادثه جسمانی / روانشناختی مؤثر بر نتیجه بازی ؛ پذیرش همه تصمیمات داور ؛ دوری از اندیشه پیروزی به هر قیمت ؛ انضباط ، فروتنی ، عدالت ، اجرای عالی و صبر در تمامی لحظات بازی وجود دارد ؛ آن وسیله ای برای تربیت اجتماعی و اخلاقی ورزشکار و بازی خوب است .

اصول بازی منصفانه

- برای بردن بازی کنید .
- جوانمردانه بازی کنید.
- قوانین بازی را رعایت کنید .
- شکست را با وقار بپذیرید .
- زیبایی های بازی را ترویج نمایید .
- به حریف ، هم تیمی ، داور ، مسئولین بازی و تماشاگر احترام بگذارید .
- کسانی را که از طرق مختلف (مواد مخدر ، تخلف و ...) ورزش را بدنام می کنند تقبیح کنید .
- کسانی را که در مقابل فشار فساد ، انحراف ، رشوه و ... استقامت می کنند یاری کنید .
- برای گرفتن حق خود باید با کمال آرامش و صبر اقدام کنید .

نمونه هایی از رفتار منصفانه و اخلاقی

اگر خطایی از ما سر زده ، اگر تویی را اوت کرده ایم ، قبل از اعلام داور خودمان اعلام کنیم ؛ از دست بردن در شناسنامه ها خوداری کنیم ؛ اگر ورزشکاری زمین خورد دست او را بگیریم ؛ از انتظارات نامعقول ؛ از ناسزاگویی اجتناب ورزیم ؛ از تلافی رفتار غیر اخلاقی حریف اجتناب کنیم ؛ اجناس اهداء شده را عادلانه توزیع کنیم ؛ از دغلکاری و خودخواهی و برنده شدن و پولدار شدن به هر قیمت اجتناب کنیم ؛ از ابزارهای گول زننده استفاده نکنیم ؛

شایستگی هایمان را بالا ببریم و با آنها بازی کنیم

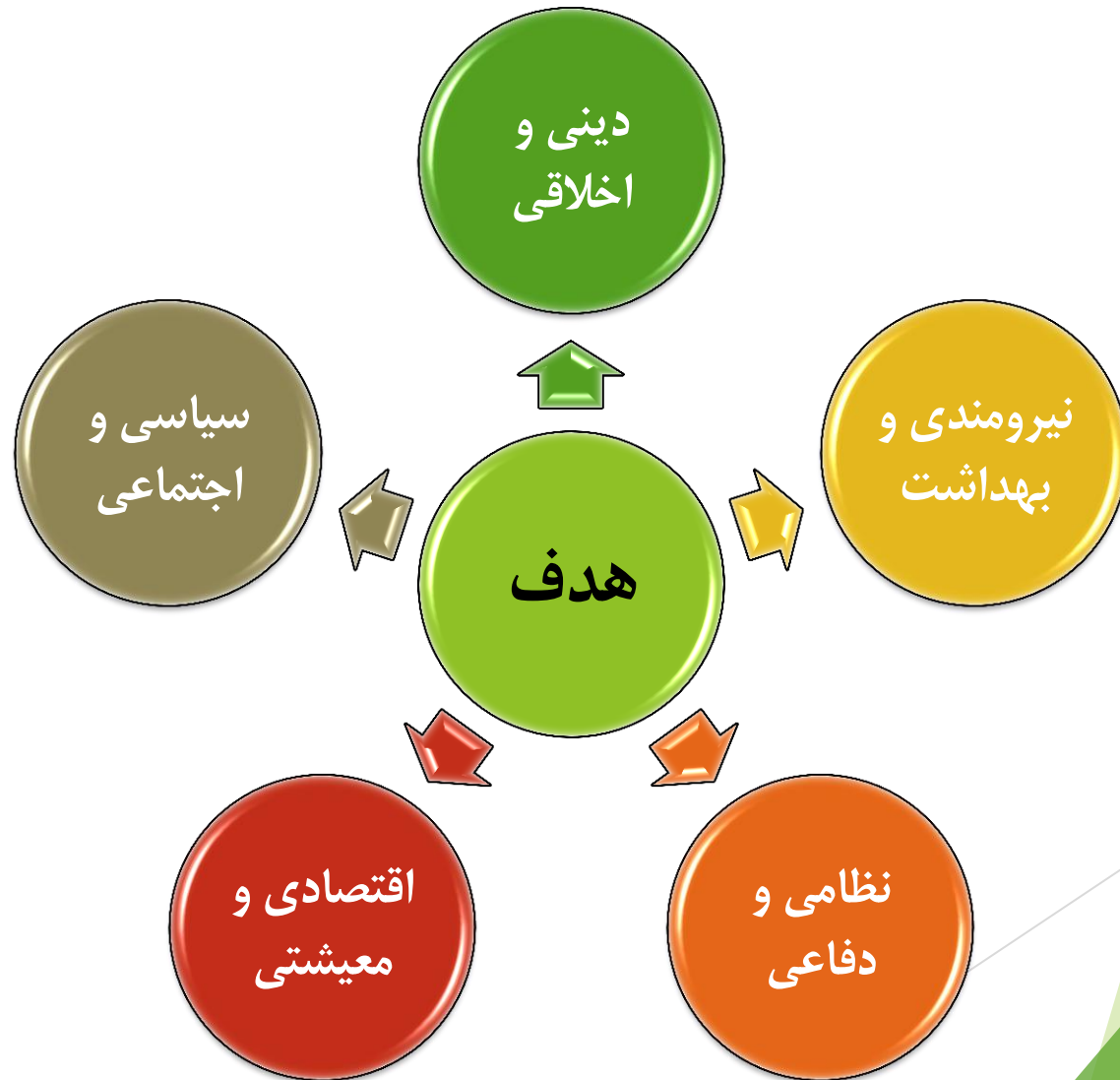
تقلب و دوپینگ

دو پدیده مذموم و غیر اخلاقی در ورزش

➤ تقلب در ورزش عملی است که از طریق آن شرایط توافق شده پنهان و آشکار برای بردن مسابقه ای به نفع یک طرف انجام می شود و در نتیجه اصل برخورداری از شانس برابر سوای تفاوت در مهارت ها و راهبردها نقض می شود .

➤ تقلب و دوپینگ در ورزش مضر و برخلاف اخلاق ورزشی است . باید سلامت جسمی و روحی ورزشکاران ، ارزش های بازی جوانمردانه و رقابت ، انسجام و یکدلی در ورزش و حقوق شرکت کنندگان در هر سطحی حفظ شود .

هویت ورزشی تمدن اسلامی – ایرانی

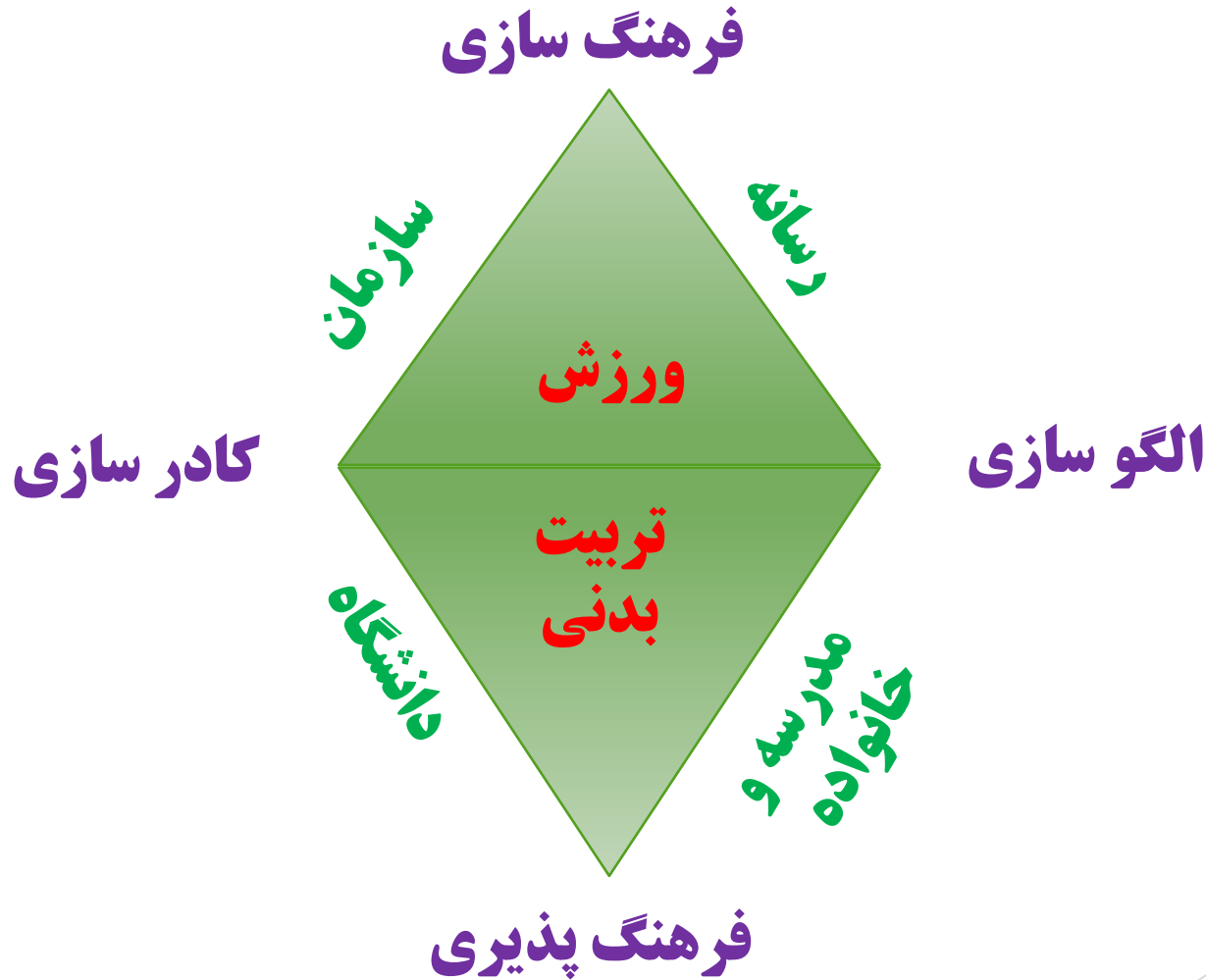
جایگاه اخلاقی ورزش در اسلام

پیامبر اکرم (ص):

« إِنَّمَا لَصْرَعَةُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ »

همانا کسی در کشتی پیروز است که هنگام غضب بر نفسش مسلط شود

مدل فرهنگی ورزش

چالش های اخلاق در ورزش

- چالش ورزش و ارزش
- چالش نظر و عمل
- چالش قوانین و برنامه ها
- چالش سیاست ها و راهبردها
- چالش شاخص های کمی و کیفی
- چالش اهداف و نتایج
- چالش فرهنگ و رسانه
- چالش علم ، تحقیق و آموزش
- چالش ورزش قهرمانی و همگانی
- چالش ورزش تربیتی و بانوان
- چالش های مدیریتی و اجرایی

زمانی که فدراسیون ها بدون توجه به قوانین انضباطی خود بازیکنی را که به داور فحاشی کرده تنها یک جلسه محروم می کنند در حالی که در آیین نامه مکتوب انضباطی اش محرومیت ۲ ماه به بالا را برای این جرم در نظر گرفته ، نباید انتظار داشت که بازیکنان پایبند به قانون باشند .

بی شک تا زمانی که مسئولان با بازیکنانی نامی برخورد دوگانه دارند ، تا وقتی که مصلحت به جای تصمیم گیری منطقی می نشیند و تا زمانی که مصالح یک رشته بر اجرای درست قانون بچربد ، باید انتظار داشت خشونت ذاتی رشته ها شود .

آیا منافع ملی در قهرمان پروری است یا تربیت نسلی درست و سالم ؟

آیا عقیده داریم با از بین بردن جوانانمان می خواهیم ویتترین تاریخ را پر کنیم و یا هدف چیز دیگری است ؟

اتحادیه فوتبال انگلستان ، ریو فردیناند مدافع تیم منچستر یونایتد را به دلیل امتناع از شرکت در آزمایش دوپینگ ۸ ماه تمام محروم کرد و حتی حاضر نشد به بهانه مصالح ملی به او اجازه بازی در تیم ملی انگلستان را بدهد اما آیا مقامات تصمیم گیرنده ورزش ایران تا به حال چنین تصمیم هایی گرفته اند ؟

برخورد مصلحتی همیشه به جای تأثیرگذاری مثبت ، بدعت گذار تأثیرات منفی در ورزشکاران بوده و آنها را جری تر کرده است تا به راحتی قوانین را زیر پا بگذارند .

وقتی بازیکن ملی پوش به راحتی توهین به داور و حتی هم تیمی خود را حق طبیعی خود می داند و راحت مورد بخشش قرار می گیرد ، زمانی که داوران در برخورد با بازیکنان به نام ها توجه دارند ، طبیعی است که آنها برای خود مصونیتی تعریف نشده قائلند و راحت از خط قرمزها عبور می کنند .

پیشنهادات

در حوزه اجرایی

در حوزه پژوهشی

در حوزه آموزشی

پیشنهادات در حوزه آموزشی

- توجه به دانش و نظریات دانشمندان درباره اخلاق
- توجه مدرسین و گروه های آموزشی به بحث اخلاق ورزشی
- دایر شدن دروس و مباحث تخصصی اخلاق ورزشی

پیشنهادات در حوزه پژوهشی

- افزایش مطالعات درباره گسترش رفتار اخلاقی در مسابقات ورزشی
- مطالعات بر شاخص های اخلاقی در راهبردها و برنامه های ورزشی
- استفاده از روش های راهبردی تجربی و فراتحلیلی

پیشنهادات در حوزه اجرایی

- توجه مدیران ورزش به کاربرد عملی رفتار اخلاقی در برنامه های ورزشی
- توجه معلمان و مدیران آموزش و پرورش در برنامه ریزی ورزشی
- توجه رسانه های اجتماعی به ویژه رسانه ملی ، مطبوعات و فضاهای مجازی به اخلاقیات در برنامه سازی های ورزشی
- توجه والدین و خانواده ها به اخلاق و تشویق کودکان و نوجوانان به رفتار اخلاقی در ورزش

با تشکر از توجه شما

دو گیتی بود بر جوانمرد راست
سعدی

جوانمرد باشی دو گیتی تو راست

